

Рета М.В.

к.е.н, доцент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В сучасних умовах нестабільного динамічного ринкового середовища прийняття рішень представляє собою досить складний і найменш формалізований з усіх процесів управління. У той же час, вже неодноразово зазначалося, що ефективність управлінських рішень залежить від суттєвості, своєчасності та змістовності інформації на якій вони ґрунтуються. Тому напрямок трансформації бухгалтерського обліку, як основної інформаційної системи підприємства, має відповідати концепціям, принципам і напрямкам розвитку управлінської думки. Як свідчать проведені дослідження [1, 2] сучасна управлінська парадигма сконцентрована на питаннях управління людськими ресурсами, знаннями, формування та оцінки вартості нематеріальних активів, врахування під час прийняття рішень факторів невизначеності і ризику, поточного оцінювання та моніторингу ефективності прийнятих рішень. Отже, на сьогодні удосконалення системи управління потребує, у першу чергу, розробки комплексної системи обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління.

Питання щодо формування методології та методики інформаційного забезпечення стратегічного управління розглядалися у роботах І. Ансоффа, П.Й. Атамаса, К. Друрі, С. Каплана, С.Ф. Голова, Пилипенка А.А., Гуцайлюка З.В., Шайкана А.В., Легенчука С.Ф., Корягіна М.В, Малюги Н.М., Бруханського Р.Ф. та інших. Але питання комплексного обліково-інформаційного забезпечення залишаються дослідженими недостатньо.

Отже, головним пріоритетом сучасного менеджменту є його стратегічна спрямованість, тобто оцінка рішень з точки зору їх впливу на конкурентоспроможність підприємства, вимірювання динаміки реагування підприємства на зміну зовнішнього середовища. Традиційна ж система обліку зосереджує увагу на інформаційному відображенні бізнес-процесів підприємства (від розрахунків з постачальниками до реалізації готової продукції), проте, з точки зору сучасного менеджменту, такий діапазон моніторингу виглядає досить обмежено через те, що не містить можливостей відстеження та аналізу суттєвих факторів за межами цих процесів. Основною задачею стратегічного – орієнтованої інформаційної системи підприємства є суцільний безперервний моніторинг зовнішніх параметрів та внутрішніх показників діяльності з дотриманням основних цілей стратегічного розвитку бізнесу.

Тому на сучасному розвитку необхідне виокремлення основних напрямків вдосконалення системи обліково-інформаційного забезпечення процесів стратегічного управління [2, 3]:

1) формування порядку розрахунку собівартості дослідження підприємства як цілісного бізнес - процесу;

- 2) формування витрат за елементами «економічного ланцюга» для забезпечення конкурентоспроможності підприємства;
- 3) формування витрат на основі ціноутворення для забезпечення реалізації стратегічних цілей;
- 4) формування системи мережевого обліку для забезпечення ефективного процесу надання інформації про витрати «економічного ланцюга»;
- 5) формування діагностичного інструментарію за такими напрямками, як фінанси, продуктивність, розподіл ресурсів та т.п.;
- 6) формування системи для надання систематизованої інформації про зовнішнє середовище підприємства.

На сучасному етапі розвитку економічної думки вже є певні напрацювання у сфері розробки, але, наприклад Бруханський Р.Ф. [3] вважає, що з ряду причин занадто рано говорити про формування стратегічної парадигми бухгалтерського обліку. Але серед головних з них називає те, що не сформовано чітких вимог до стратегічної парадигми обліку, що не дає можливості обґрунтувати доцільність застосування методів стратегічного обліку. Погоджуючись з думкою вченого, ми вважаємо, що, перш за все, необхідне теоретичне обґрунтування сформованих методологічних підходів до обліку й виявлення можливостей їх органічного трансформаційного розвитку та інтегративного поєднання. Так, ми вважаємо, що стратегічно-орієнтований облік має поєднувати чотири підходи: процесний, системно-діяльнісний та аксіологічний.

Процесний підхід поєднує процедурний та адитивний підходи. Процедурний підхід забезпечує організацію руху інформації за такими процедурами обліку як спостереження, вимірювання, групування, узагальнення. Адитивний підхід забезпечить виконання класичних функцій бухгалтерського обліку – документація, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки, подвійний запаси і т.п.

Системно-діяльнісний підхід призначений для постановки цілей, визначення напрямків їх досягнення, пошуку необхідних ресурсів для реалізації цілей та розробку відповідних планів, тобто спрямованість на результат виступає, як системоутворюючий фактор діяльності. На основі цього підходу пояснюється як структура і склад системи, так і закономірності її розвитку через результати діяльності. Головними постулатами цього підходу є: 1) кінцева мета збирання та обробки інформації – формування способу діяльності; 2) спосіб діяльності формується в процесі вивчення зовнішнього та внутрішнього середовища; 3) механізм формування способу дій представляє собою управлінський процес.

У свою чергу, аксіологічний (ціннісний) підхід спрямований на оцінку кожного рішення, інформації, облікового елемента з позиції корисності, завдяки чому бухгалтерський облік має стати ціннісною корпоративною комунікацією

Отже відсутність комплексних підходів є однією з головних проблем, що стримує впровадження ефективного стратегічного управління на вітчизняних підприємствах. Для їх виявлення слід врахувати певний перелік аспектів бухгалтерського обліку, які необхідно змінювати у зв'язку з новітніми умовами господарювання.

Список використаних джерел

1. Рета, М. В. Стратегічний управлінський облік: концептуальні засади та використання в системі підприємства / М. В. Рета // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2014. – № 64 (1106). – С. 127-134;
2. Рета, М. В. Облік для стратегічного управління: теоретико-методологічні засади / М.В. Рета // Бізнесінформ - № 3 – 2016 – С. 166-172;
3. Бруханський, Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : моногр. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 384 с.